

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 28 marca 2017 r.
w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół

(Dz. U. poz. 703)

ogłoszono dnia 31 marca 2017 r.
obowiązuje od dnia 1 września 2017 r.

Na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe zarządza się, co następuje:

§ 1. Określa się ramowe plany nauczania dla publicznych szkół, o których mowa w art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, zwanej dalej „ustawą - Prawo oświatowe”:

l) dla dzieci i młodzieży:

- 1) szkoły podstawowej, w tym szkoły podstawowej specjalnej, z wyjątkiem szkoły podstawowej specjalnej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, stanowiący załącznik nr 1 do rozporządzenia,
- 2) szkoły podstawowej specjalnej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia,
- 3) oddziałów przysposabiających do pracy organizowanych w klasach VII i VIII szkoły podstawowej, w tym szkoły podstawowej specjalnej, z wyjątkiem szkoły podstawowej specjalnej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, stanowiący załącznik nr 3 do rozporządzenia,
- 4) liceum ogólnokształcącego, w tym liceum ogólnokształcącego specjalnego dla uczniów w normie intelektualnej: niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, stanowiący załącznik nr 4 do rozporządzenia,
- 5) technikum, w tym technikum specjalnego dla uczniów w normie intelektualnej: niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, stanowiący załącznik nr 5 do rozporządzenia,
- 6) klasy wstępnej przygotowującej uczniów do kontynuowania nauki w liceum ogólnokształcącym dwujęzycznym, oddziale dwujęzycznym w liceum ogólnokształcącym, technikum dwujęzycznym lub oddziale dwujęzycznym w technikum, stanowiący załącznik nr 6 do rozporządzenia,
- 7) branżowej szkoły I stopnia, w tym branżowej szkoły I stopnia specjalnej dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, przeznaczony dla uczniów będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum, stanowiący załącznik nr 7 do rozporządzenia,
- 8) branżowej szkoły I stopnia, w tym branżowej szkoły I stopnia specjalnej dla uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, przeznaczony dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej, stanowiący załącznik nr 8 do rozporządzenia,
- 9) szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, stanowiący załącznik nr 9 do rozporządzenia,
- 10) branżowej szkoły II stopnia, w tym branżowej szkoły II stopnia specjalnej dla uczniów w normie intelektualnej: niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, którzy realizowali ramowy plan nauczania dla branżowej szkoły I stopnia przeznaczony dla uczniów będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum, stanowiący załącznik nr 10 do rozporządzenia,
- 11) branżowej szkoły II stopnia, w tym branżowej szkoły II stopnia specjalnej dla uczniów w normie intelektualnej: niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, którzy realizowali ramowy plan nauczania dla branżowej szkoły I stopnia przeznaczony dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej, stanowiący załącznik nr 11 do rozporządzenia,
- 12) szkoły policealnej, w tym szkoły policealnej specjalnej dla uczniów w normie intelektualnej: niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, stanowiący załącznik nr 12 do rozporządzenia;

?) dla dorosłych:

- 1) klasy VII i VIII szkoły podstawowej prowadzącej zajęcia w formie: stacjonarnej, stanowiący załącznik nr 13 do rozporządzenia, zaocznej, stanowiący załącznik nr 14 do rozporządzenia,
- 2) liceum ogólnokształcącego prowadzącego zajęcia w formie: stacjonarnej, stanowiący załącznik nr 15 do rozporządzenia, zaocznej, stanowiący załącznik nr 16 do rozporządzenia,
- 3) szkoły policealnej prowadzącej zajęcia w formie: stacjonarnej, stanowiący załącznik nr 17 do rozporządzenia, zaocznej, stanowiący załącznik nr 18 do rozporządzenia.

§ 2. 1. Ramowy plan nauczania określa:

- 1) tygodniowy, a w szkołach dla dorosłych prowadzących zajęcia w formie zaocznej - semestralny wymiar godzin dla uczniów poszczególnych klas lub semestrów w danym typie szkoły przeznaczonych na realizację:
  - 1) obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, w toku których odbywa się edukacja wczesnoszkolna, nauczanie przedmiotów lub bloków przedmiotowych, o których mowa w § 4 ust. 2,
  - 2) obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia w zawodzie,
  - 3) zajęć z wychowawcą;
  - 4) minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych;
  - 5) minimalny wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego;
- 2) tygodniowy, a w przypadku szkół dla dorosłych prowadzących zajęcia w formie zaocznej - semestralny wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły przeznaczonych na:
  - 1) zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności zajęcia związane z kształtowaniem aktywności i kreatywności uczniów,
  - 2) w przypadku szkół prowadzących kształcenie zawodowe - również na zajęcia związane z kształtowaniem kompetencji zawodowych,
  - 3) w przypadku liceum ogólnokształcącego dla dorosłych - również na realizację przedmiotów w zakresie rozszerzonym.

2. Zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych nie prowadzi się w szkołach specjalnych zorganizowanych w podmiotach leczniczych.

3. Ramowy plan nauczania obejmuje również:

- 1) zajęcia religii lub etyki, realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”;
- 2) zajęcia wychowania do życia w rodzinie, realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży;
- 3) zajęcia języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz naukę własnej historii i kultury, realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty;
- 4) zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz oddziałach i szkołach mistrzostwa sportowego, realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe;
- 5) dodatkowe zajęcia edukacyjne, o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 2 ustawy - Prawo oświatowe, zwane dalej „dodatkowymi zajęciami edukacyjnymi”, zajęcia języka migowego oraz naukę geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty;
- 6) zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

4. Zajęcia, o których mowa w ust. 3 pkt 5, są prowadzone w szkole w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2-4.

§ 3. 1. Organ prowadzący szkołę, na wniosek dyrektora szkoły, może dodatkowo przyznać nie więcej niż 3 godziny tygodniowo dla każdego oddziału (grupy międzyoddziałowej lub grupy międzyklasowej) w danym roku szkolnym, a w przypadku szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich - od 6 do 12 godzin, na:

- l) okresowe lub roczne zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- ł) realizację dodatkowych zajęć edukacyjnych;
- ł) realizację zajęć języka migowego;
- l) naukę geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, o której mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

2. W przypadku wprowadzenia do rozkładu zajęć, o którym mowa w § 4 ust. 1, dodatkowych zajęć edukacyjnych udział uczniów w tych zajęciach jest obowiązkowy.

§ 4. 1. Dyrektor szkoły, uwzględniając ramowy plan nauczania, ustala dla poszczególnych klas i oddziałów tygodniowy rozkład zajęć, a w szkołach dla dorosłych prowadzących zajęcia w formie zaocznej - semestralny rozkład zajęć:

- l) obowiązkowych zajęć edukacyjnych;
- ł) zajęć z wychowawcą;
- ł) zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych;
- l) zajęć z zakresu doradztwa zawodowego;
- i) zajęć, o których mowa w § 2 ust. 3.

2. Obowiązkowe zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia ogólnego mogą być zestawione w blok przedmiotowy, w ramach którego jest prowadzone zintegrowane nauczanie treści i umiejętności z różnych dziedzin wiedzy, realizowane w toku jednolitych zajęć edukacyjnych, pod warunkiem zapewnienia realizacji celów kształcenia i treści nauczania wynikających z podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz zachowania wymiaru godzin poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych na danym etapie edukacyjnym.

3. Obowiązkowe zajęcia edukacyjne z zakresu kształcenia w zawodzie, o których mowa w § 2 ust. 1 pkt 1 lit. b, ustala dyrektor szkoły.

4. W liceum ogólnokształcącym i technikum przedmioty ujęte w podstawie programowej kształcenia ogólnego w zakresie rozszerzonym mogą być realizowane w oddziale, grupie oddziałowej i grupie międzyoddziałowej, a za zgodą organu prowadzącego - także w grupie międzyszkolnej.

§ 5. 1. Dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność oraz uczniów szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich można przedłużyć okres nauki:

- l) w szkole podstawowej:
- ł) o jeden rok - na I etapie edukacyjnym,
- ł) o dwa lata - na II etapie edukacyjnym;
- ł) w szkole ponadpodstawowej o jeden rok.

2. Decyzję o przedłużeniu okresu nauki uczniowi posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność podejmuje rada pedagogiczna po uzyskaniu:

- l) opinii zespołu, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 2 ustawy - Prawo oświatowe, z której wynika potrzeba przedłużenia uczniowi okresu nauki, w szczególności z powodu znacznych trudności w opanowaniu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego lub efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach, oraz
- !) zgody rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia.

3. Decyzję o przedłużeniu okresu nauki uczniowi szkoły w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich podejmuje dyrektor szkoły, po uzyskaniu opinii rady pedagogicznej, z której wynika potrzeba przedłużenia uczniowi okresu nauki, w szczególności z powodu znacznych trudności w opanowaniu wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego lub efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach.

4. Decyzje, o których mowa w ust. 2 i 3, podejmuje się:

- l) w przypadku szkoły podstawowej:
  - 1) na I etapie edukacyjnym - nie później niż do końca roku szkolnego w klasie III,
  - 2) na II etapie edukacyjnym - nie później niż do końca roku szkolnego w klasie VIII;
- !) w przypadku szkoły ponadpodstawowej - nie później niż do końca roku szkolnego w ostatnim roku nauki.

§ 6. 1. Dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym, uczęszczających do branżowych szkół I stopnia w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych lub młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, oraz uczniów uczęszczających do branżowych szkół I stopnia w zakładach poprawczych lub schroniskach dla nieletnich można skrócić okres nauki do dwóch lat, pod warunkiem zachowania wymiaru godzin poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych przewidzianego dla trzyletniego okresu nauczania, z tym że wymiar godzin zajęć wychowania fizycznego określa art. 28 ust. 2 ustawy - Prawo oświatowe.

2. Decyzję o skróceniu okresu nauki uczniowi posiadającemu orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym, uczęszczającemu do branżowej szkoły I stopnia w młodzieżowym ośrodku wychowawczym lub młodzieżowym ośrodku socjoterapii, podejmuje rada pedagogiczna:

- l) po uzyskaniu opinii zespołu, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 2 ustawy - Prawo oświatowe, z której wynika potrzeba skrócenia uczniowi okresu nauki, a poziom osiągnięć ucznia rokuje opanowanie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia i efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w ciągu dwóch lat, oraz
- !) po zasięgnięciu opinii rodziców ucznia.

3. Dyrektor szkoły wyznacza rodzicom ucznia termin na wyrażenie opinii, o której mowa w ust. 2 pkt 2, nie krótszy niż 14 dni roboczych. Brak opinii rodziców w wyznaczonym terminie oznacza rezygnację z jej wyrażenia.

4. Decyzję o skróceniu okresu nauki uczniowi uczęszczającemu do branżowej szkoły I stopnia w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich podejmuje dyrektor szkoły, po uzyskaniu opinii rady pedagogicznej, z której wynika potrzeba skrócenia uczniowi okresu nauki, a poziom osiągnięć ucznia rokuje opanowanie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia i efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w ciągu dwóch lat.

§ 7. 1. W klasach IV-VIII szkoły podstawowej, branżowej szkole I stopnia, liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole II stopnia i szkole policealnej

podział na grupy jest obowiązkowy:

- l) na obowiązkowych zajęciach z informatyki w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów; liczba uczniów w grupie nie może przekraczać liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej;
- ł) na obowiązkowych zajęciach z języków obcych nowożytnych w oddziałach liczących więcej niż 24 uczniów; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej lub międzyoddziałowej liczącej nie więcej niż 24 uczniów; przy podziale na grupy należy uwzględnić stopień zaawansowania znajomości języka obcego nowożytnego;
- ł) na nie więcej niż połowie godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zakresu kształcenia ogólnego, dla których z treści programu nauczania wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń, w tym laboratoryjnych - w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów;
- l) na obowiązkowych zajęciach edukacyjnych z zakresu kształcenia w zawodzie, dla których z treści programu nauczania do zawodu wynika konieczność prowadzenia ćwiczeń, w tym laboratoryjnych - w oddziałach liczących więcej niż 30 uczniów;
- l) w przypadku prowadzenia kształcenia w zawodzie na podstawie modułowego programu nauczania do zawodu, zgodnie z wymogami określonymi w tym programie;
- ł) na zajęciach praktycznej nauki zawodu, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 120 ust. 4 ustawy - Prawo oświatowe;
- ł) na obowiązkowych zajęciach wychowania fizycznego; zajęcia mogą być prowadzone w grupie oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyklasowej, a w przypadku zespołu szkół - także w grupie międzyszkolnej, liczącej nie więcej niż 26 uczniów, z tym że jeżeli w skład grupy oddziałowej, międzyoddziałowej, międzyklasowej lub międzyszkolnej wchodzi uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność uczęszczający do oddziałów integracyjnych lub uczniowie oddziałów specjalnych, liczba uczniów w grupie nie może być większa niż liczba uczniów odpowiednio w oddziale integracyjnym lub oddziale specjalnym określona w przepisach wydanych na podstawie art. 111 ustawy - Prawo oświatowe.

2. W oddziałach integracyjnych i oddziałach specjalnych liczących co najmniej 3 uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność, na zajęciach, o których mowa w ust. 1 pkt 1-3, podział na grupy jest obowiązkowy, z tym że grupa oddziałowa, międzyoddziałowa lub międzyklasowa nie może liczyć mniej niż 5 uczniów.

3. W przypadku oddziałów liczących odpowiednio nie więcej niż 24, 26 lub 30 uczniów na zajęciach, o których mowa w ust. 1 pkt 1-4 i 7, podziału na grupy można dokonywać za zgodą organu prowadzącego szkołę.

4. W klasach IV-VIII szkoły podstawowej i w szkole ponadpodstawowej zajęcia wychowania fizycznego, w zależności od realizowanej formy tych zajęć, mogą być prowadzone łącznie albo oddzielnie dla dziewcząt i chłopców.

§ 8. W latach szkolnych 2017/2018-2019/2020 dla uczniów, którzy rozpoczną kształcenie w klasie VII szkoły podstawowej, wymiar godzin do dyspozycji dyrektora szkoły, o którym mowa w § 2 ust. 1 pkt 4, wynosi 1 godzinę tygodniowo w dwuletnim okresie nauczania.

§ 9. Przepisy rozporządzenia stosuje się:

- l) począwszy od roku szkolnego 2017/2018 w:
  - ł) klasach I, IV i VII szkoły podstawowej, a w latach następnych również w kolejnych klasach szkoły podstawowej,
  - ł) branżowej szkole I stopnia dla uczniów będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum,
  - ł) szkole specjalnej przysposabiającej do pracy,
  - ł) semestrach I szkoły policealnej, a w latach następnych również w kolejnych semestrach szkoły policealnej;
- ł) począwszy od roku szkolnego 2019/2020 w:
  - ł) czteroletnim liceum ogólnokształcącym,
  - ł) pięcioletnim technikum,
  - ł) branżowej szkole I stopnia dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej;
- ł) począwszy od roku szkolnego 2020/2021 - w branżowej szkole II stopnia dla uczniów, którzy realizowali ramowy plan nauczania dla branżowej szkoły I stopnia

- przeznaczony dla uczniów będących absolwentami dotychczasowego gimnazjum;
 l) począwszy od roku szkolnego 2022/2023 - w branżowej szkole II stopnia dla uczniów, którzy realizowali ramowy plan nauczania dla branżowej szkoły I stopnia przeznaczony dla uczniów będących absolwentami ośmioletniej szkoły podstawowej.

§ 10. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 1 września 2017 r.

Załącznik nr 1

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ, W TYM SZKOŁY PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ, Z WYJĄTKIEM SZKOŁY PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM¹⁾

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Klasy I-III			Razem w trzyletnim okresie nauczania		
		Tygodniowy wymiar godzin w klasie					
		I	II	III			
1.	Edukacja wczesnoszkolna	20	20	20	60		
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		2			2		
Ogółem		62			62		
Religia/etyka ²⁾							
Język mniejszości narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ³⁾							
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁴⁾							
Zajęcia sportowe ⁵⁾							
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁶⁾							
Język migowy ⁶⁾							
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁷⁾							
		Klasy IV-VIII					
	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie					Razem w pięcioletnim okresie nauczania
		IV	V	VI	VII	VIII	
1.	Język polski	5	5	5	5	5	25
2.	Język obcy nowożytny	3	3	3	3 }	3 }	15 }
3.	Drugi język obcy nowożytny ⁹⁾	-	-	-	2 }	2 }	4 }
4.	Muzyka	1	1	1	1	-	4
5.	Plastyka	1	1	1	1	-	4
6.	Historia	1	2	2	2	2	9

7.	Wiedza o społeczeństwie	-	-	-	-	2	2
8.	Przyroda	2	-	-	-	-	2
9.	Geografia	-	1	1	2	1	5
10.	Biologia	-	1	1	2	1	5
11.	Chemia	-	-	-	2	2	4
12.	Fizyka	-	-	-	2	2	4
13.	Matematyka	4	4	4	4	4	20
14.	Informatyka	1	1	1	1	1	5
15.	Technika	1	1	1	-	-	3
16.	Wychowanie fizyczne	4	4	4	4	4	20
17.	Edukacja dla bezpieczeństwa	-	-	-	-	1	1
18.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	1	1	1	5
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą		24	25	25	32+ 2⁸⁾	31+ 2⁸⁾	137+4⁸⁾
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		3					3
Ogółem		140 + 4⁸⁾					
Religia/etyka ²⁾							
Wychowanie do życia w rodzinie ¹⁰⁾							
Język mniejszości narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ³⁾							
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁴⁾							
Zajęcia sportowe ⁵⁾							
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁶⁾							
Język migowy ⁶⁾							
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁷⁾							
Doradztwo zawodowe		-	-	-	minimum 10 godzin w roku	minimum 10 godzin w roku	minimum 20 godzin w dwuletnim okresie nauczania

1. W klasach I-III szkoły podstawowej (I etap edukacyjny - edukacja wczesnoszkolna) podziału godzin w każdej klasie na poszczególne obowiązkowe zajęcia edukacyjne (edukacja polonistyczna, edukacja matematyczna, edukacja społeczna, edukacja przyrodnicza, edukacja plastyczna, edukacja techniczna, edukacja informatyczna, edukacja muzyczna i edukacja językowa - język obcy nowożytny) dokonuje nauczyciel prowadzący te zajęcia.
W klasach I-III szkoły podstawowej na zajęcia wychowania fizycznego należy przeznaczyć po 3 godziny tygodniowo w każdej klasie.

W przypadku powierzenia prowadzenia zajęć z zakresu edukacji plastycznej, edukacji informatycznej, edukacji muzycznej, wychowania fizycznego lub edukacji językowej - języka obcego nowożytnego nauczycielom posiadającym odpowiednie kwalifikacje określone w przepisach wydanych na podstawie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela, innym niż nauczyciel, któremu powierzono prowadzenie edukacji wczesnoszkolnej, tygodniowy wymiar godzin tych zajęć wynosi dla:

- 1) edukacji plastycznej, edukacji informatycznej i edukacji muzycznej - po 1 godzinie w każdej klasie;
- 2) wychowania fizycznego - po 3 godziny w każdej klasie;
- 3) edukacji językowej - języka obcego nowożytnego - po 2 godziny w każdej klasie.

2. Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- 1) w oddziale specjalnym - po 12 godzin na oddział;
- 2) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

¹ Nie dotyczy uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w tym uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, jeżeli jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole podstawowej ogólnodostępnej lub szkoły podstawowej integracyjnej.

² Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

³ Wymiar godzin zajęć języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz własnej historii i kultury określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

⁴ Wymiar godzin geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty; zajęcia są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.

⁵ Dotyczy oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego; wymiar godzin zajęć sportowych określają przepisy wydane na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe.

⁶ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.

⁷ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

⁸ Dodatkowe godziny na nauczanie języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w oddziałach dwujęzycznych.

⁹ Nie dotyczy uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim uczęszczających do szkoły podstawowej specjalnej, oddziału specjalnego w szkole podstawowej ogólnodostępnej, szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole podstawowej ogólnodostępnej lub szkoły podstawowej integracyjnej, przy czym na wniosek rodzica lub pełnoletniego ucznia uczeń ten może uczyć się drugiego języka obcego nowożytnego. Jeżeli uczeń nie uczy się drugiego języka obcego nowożytnego, uczęszcza na zajęcia z techniki.

¹⁰ Wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć wychowania do życia w rodzinie określają przepisy wydane na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.

Załącznik nr 2

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM¹⁾

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Tygodniowy wymiar godzin w klasie								Razem w ośmioletnim okresie nauczania
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1.	Funkcjonowanie	4	5	5	6	6	6	7	7	46

	osobiste i społeczne									
2.	Zajęcia rozwijające komunikowanie się	2	2	2	2	2	2	2	2	16
3.	Zajęcia rozwijające kreatywność	10	10	10	12	13	13	14	14	96
4.	Wychowanie fizyczne	3	3	3	4	4	4	4	4	29
Razem		19	20	20	24	25	25	27	27	187
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		5								5
Ogółem		192								
Religia/etyka ²⁾										
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ³⁾										
Język migowy ³⁾										
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁴⁾										

Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów, w każdym roku szkolnym, wynosi po 10 godzin na oddział.

W przypadku uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w tym uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, jeżeli jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole podstawowej ogólnodostępnej lub szkoły podstawowej integracyjnej minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych, w każdym roku szkolnym, wynosi po 2 godziny na ucznia.

¹⁾ Dotyczy również uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w tym uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, jeżeli jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole podstawowej ogólnodostępnej lub szkoły podstawowej integracyjnej.

²⁾ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

³⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.

¹ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 3

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA ODDZIAŁÓW PRZYSPOSABIAJĄCYCH DO PRACY ORGANIZOWANYCH W KLASACH VII i VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ, W TYM SZKOŁY PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ, Z WYJĄTKIEM SZKOŁY PODSTAWOWEJ SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM¹⁾

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie		Razem w dwuletnim okresie nauczania
		VII	VIII	
1.	Język polski	5	5	10
2.	Język obcy nowożytny	2	2	4
3.	Historia	2	2	4
4.	Wiedza o społeczeństwie	1	1	2
5.	Geografia	1	1	2
6.	Biologia	1	1	2
7.	Chemia	1	1	2
8.	Fizyka	1	1	2
9.	Matematyka	4	4	8
10.	Informatyka	1	1	2
11.	Wychowanie fizyczne	4	4	8
12.	Edukacja dla bezpieczeństwa	-	1	1
13.	Zajęcia przeznaczone na osiągnięcie wybranych efektów kształcenia określonych w podstawie programowej kształcenia w zawodach dla danego zawodu ²⁾	5	5	10
14.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	2
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą		29	30	59
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		2		2
Ogółem		61		

Religia/etyka ³⁾			
Wychowanie do życia w rodzinie ⁴⁾			
Język mniejszości narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ⁵⁾			
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁶⁾			
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁷⁾			
Język migowy ⁷⁾			
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁸⁾			
Doradztwo zawodowe	minimum 10 godzin w roku	minimum 10 godzin w roku	minimum 20 godzin w dwuletnim okresie nauczania

Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- !) specjalnym - po 12 godzin na oddział;
- ?) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

¹⁾ Nie dotyczy uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w tym uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi, jeżeli jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, uczęszczających do szkoły podstawowej ogólnodostępnej, oddziału integracyjnego w szkole podstawowej ogólnodostępnej lub szkoły podstawowej integracyjnej.

²⁾ W przypadku oddziału zorganizowanego dla uczestników Ochotniczych Hufców Pracy oraz oddziału zorganizowanego w zakładzie poprawczym lub schronisku dla nieletnich godziny te można przeznaczyć na realizację przygotowania zawodowego w formie przyuczenia do wykonywania określonej pracy.

³⁾ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

⁴⁾ Wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć wychowania do życia w rodzinie określają przepisy wydane na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.

⁵⁾ Wymiar godzin zajęć języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz własnej historii i kultury określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

⁶⁾ Wymiar godzin geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty; zajęcia są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.

⁷⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.

⁸⁾ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO, W TYM LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO SPECJALNEGO DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie				Razem w czteroletnim okresie nauczania
		I	II	III	IV	
		Zakres podstawowy				
1.	Język polski	4	4	4	4	16
2.	Język obcy nowożytny	3 } } + 3 ¹⁾	3 } } + 3 ¹⁾	3 } } + 3 ¹⁾	3 } } + 2 ¹⁾	12 } } + 11 ¹⁾
3.	Drugi język obcy nowożytny	2 } }	2 } }	2 } }	2 } }	8 } }
4.	Filozofia lub plastyka lub muzyka ²⁾	1	-	-	-	1
5.	Historia	2	2	2	2	8
6.	Wiedza o społeczeństwie	1	1	-	-	2
7.	Podstawy przedsiębiorczości		1	1	-	2
8.	Geografia	1	2	1		4
9.	Biologia	1	2	1		4
10.	Chemia	1	2	1		4
11.	Fizyka	1	1	2		4
12.	Matematyka	3	4	3	4	14
13.	Informatyka	1	1	1	-	3
14.	Wychowanie fizyczne	3	3	3	3	12
15.	Edukacja dla bezpieczeństwa	1	-	-	-	1
16.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	1	1	4
Razem przedmioty w zakresie podstawowym i zajęcia z wychowawcą		26+ 3¹⁾	29+ 3¹⁾	25 + 3¹⁾	19 + 2¹⁾	99 +11¹⁾
Przedmioty w zakresie rozszerzonym		4	5	7	6	22
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą		30 + 3¹⁾	34 + 3¹⁾	32 + 3¹⁾	25 +2¹⁾	121 +11¹⁾
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		2				2
Ogółem		123 + 11¹⁾				
Religia/etyka ³⁾						
Wychowanie do życia w rodzinie ⁴⁾						

Język mniejszości narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ⁵⁾					
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁶⁾					
Zajęcia sportowe ⁷⁾					
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁸⁾					
Język migowy ⁸⁾					
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁹⁾					
Doradztwo zawodowe	minimum 10 godzin w czteroletnim okresie nauczania				

1. Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- l) w oddziale specjalnym - po 12 godzin na oddział;
- !) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

2. Na przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem godzin określonym dla przedmiotów w zakresie podstawowym), wymienione w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w czteroletnim okresie nauczania, należy przeznaczyć:

- l) w przypadku języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, historii muzyki, historii sztuki, języka łacińskiego i kultury antycznej oraz filozofii - po 8 godzin tygodniowo;
- !) w przypadku języka obcego nowożytnego, historii, geografii, biologii, chemii, fizyki, matematyki oraz informatyki - po 6 godzin tygodniowo.

3. Dyrektor liceum ogólnokształcącego, po zasięgnięciu opinii rady liceum, a jeżeli rada liceum nie została powołana - po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego, uwzględniając zainteresowania uczniów oraz możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe liceum, ustala przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym, spośród których uczeń wybiera 2 albo 3 przedmioty.

4. Przedmioty w zakresie rozszerzonym, z wyjątkiem przedmiotów wymienionych w ust. 5, mogą być realizowane w klasach I-IV.

5. Realizacja przedmiotów w zakresie rozszerzonym: historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia może rozpocząć się w klasie I, II lub III.

6. Dyrektor liceum ogólnokształcącego, na wniosek uczniów oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej), w którym tygodniowy wymiar godzin przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym jest niższy niż 22:

- l) może zwiększyć liczbę godzin przeznaczonych na przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym albo
- !) może przydzielić godziny na przedmioty uzupełniające, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych przedmiotów został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. Tygodniowy wymiar godzin w czteroletnim okresie nauczania dla przedmiotu uzupełniającego wynosi co najmniej 2 godziny. Przedmioty uzupełniające ustala dyrektor liceum ogólnokształcącego po zasięgnięciu opinii uczniów danego oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej).

- ¹ Dodatkowe godziny na nauczanie języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w liceum ogólnokształcącym dwujęzycznym lub oddziale dwujęzycznym w liceum ogólnokształcącym.
- ¹ Dyrektor liceum ogólnokształcącego ustala jeden przedmiot spośród przedmiotów: filozofia, plastyka i muzyka, który będzie realizowany w klasie I.
- ¹ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.
- ¹ Wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć wychowania do życia w rodzinie określają przepisy wydane na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.
- ¹ Wymiar godzin zajęć języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz własnej historii i kultury określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.
- ¹ Wymiar godzin geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty; zajęcia są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.
- ¹ Dotyczy oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego; wymiar godzin zajęć sportowych określają przepisy wydane na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe.
- ¹ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.
- ¹ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 5

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA TECHNIKUM, W TYM TECHNIKUM SPECJALNEGO DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie					Razem w pięcioletnim okresie nauczania
		I	II	III	IV	V	
		Zakres podstawowy					
1.	Język polski	4	3	3	3	3 ¹⁾	16
2.	Język obcy nowożytny	2	2	2	3	3 ¹⁾	12
3.	Drugi język obcy nowożytny	2 } + 2 ²⁾	2 } + 2 ²⁾	2 } + 2 ²⁾	1 } + 2 ²⁾	1 ¹⁾ } + 2 ¹⁾²⁾	8 } + 10 ²⁾

4.	Filozofia lub plastyka lub muzyka ³⁾	1	-	-	-	-	1
5.	Historia	2	2	2	1	1 ¹⁾	8
6.	Wiedza o społeczeństwie	-	-	-	1	1 ¹⁾	2
7.	Podstawy przedsiębiorczości	-	1	1		-	2
8.	Geografia ⁴⁾					-	} 16 }
9.	Biologia ⁴⁾					-	
10.	Chemia ⁴⁾					-	
11.	Fizyka ⁴⁾					-	
12.	Matematyka	2	3	3	3	3 ¹⁾	14
13.	Informatyka	1	1	1	-	-	3
14.	Wychowanie fizyczne	3	3	3	3	3	15
15.	Edukacja dla bezpieczeństwa	1	-	-	-	-	1
16.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	1	1	1	5
Razem przedmioty w zakresie podstawowym i zajęcia z wychowawcą		23+2²⁾	22+2²⁾	22+2²⁾	20+2²⁾	16+2²⁾	103+10²⁾
Przedmioty w zakresie rozszerzonym		2	2	2	3	5 ¹⁾	14
Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne ⁵⁾		9	10	11	12	9 ¹⁾	51
Razem obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą		34+2²⁾	34+2²⁾	35+2²⁾	35+2²⁾	30+2²⁾	168+10²⁾
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		3					3
Ogółem		171+10²⁾					
Religia/etyka ⁶⁾							
Wychowanie do życia w rodzinie ⁷⁾							
Język mniejszości narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ⁸⁾							
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁹⁾							
Zajęcia sportowe ¹⁰⁾							
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ¹¹⁾							
Język migowy ¹¹⁾							
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ¹²⁾							
Doradztwo zawodowe		minimum 10 godzin w pięcioletnim okresie nauczania					

1. Minimalnym tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- !) w oddziale specjalnym - po 8 godzin na oddział;
- !) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

2. Na przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem godzin określonym dla przedmiotów w zakresie podstawowym), wymienione w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w pięcioletnim okresie nauczania, należy przeznaczyć:

- !) w przypadku języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, historii muzyki, historii sztuki, języka łacińskiego i kultury antycznej oraz filozofii - po 8 godzin tygodniowo;
- !) w przypadku języka obcego nowożytnego, historii, geografii, biologii, chemii, fizyki, matematyki oraz informatyki - po 6 godzin tygodniowo.

3. Dyrektor technikum, po zasięgnięciu opinii rady technikum, a jeżeli rada technikum nie została powołana - po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, rady rodziców i samorządu uczniowskiego, uwzględniając zawód, w którym kształci technikum, zainteresowania uczniów oraz możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe technikum, ustala przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym, spośród których uczeń wybiera 2 przedmioty.

4. Przedmioty w zakresie rozszerzonym, z wyjątkiem przedmiotów wymienionych w ust. 5, mogą być realizowane w klasach I-V.

5. Realizacja przedmiotów w zakresie rozszerzonym: historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia może rozpocząć się w klasie I, II lub III.

6. Dyrektor technikum, na wniosek uczniów oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej), w którym tygodniowy wymiar godzin przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym jest niższy niż 14:

- !) może zwiększyć liczbę godzin przeznaczonych na przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym albo
- !) może przydzielić godziny na realizowanie przedmiotów uzupełniających, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych przedmiotów został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. Tygodniowy wymiar godzin w pięcioletnim okresie nauczania dla przedmiotu uzupełniającego wynosi co najmniej 2 godziny. Przedmioty uzupełniające ustala dyrektor technikum po zasięgnięciu opinii uczniów danego oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej).

7. Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w klasie lub klasach ustalonych przez dyrektora technikum. Dyrektor technikum może rozłożyć w czasie przebieg praktyk zawodowych.

¹ W przypadku zakończenia kształcenia zawodowego teoretycznego i praktycznego do końca lutego ostatniego roku nauki, dyrektor technikum ustala tygodniowy wymiar poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych z zachowaniem wymiaru godzin określonego na realizację obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

¹ Dodatkowe godziny na nauczanie języka obcego nowożytnego będącego drugim językiem nauczania w technikum dwujęzycznym lub oddziale dwujęzycznym w technikum.

¹ Dyrektor technikum ustala jeden przedmiot spośród przedmiotów: filozofia, plastyka i muzyka, który będzie realizowany w klasie I.

¹ Dyrektor technikum ustala liczbę godzin w klasach, w których będzie realizowany przedmiot, z zachowaniem tygodniowego wymiaru godzin określonego dla poszczególnych klas. Przedmiot jest realizowany w wymiarze 4 godzin w pięcioletnim okresie nauczania. Przedmiot może być realizowany w klasie I, II, III lub IV.

¹ Podziału godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne w danym zawodzie dokonuje dyrektor technikum, z tym że wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe praktyczne

nie może być niższy niż 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe.

¹ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

¹ Wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć wychowania do życia w rodzinie określają przepisy wydane na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.

¹ Wymiar godzin zajęć języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz własnej historii i kultury określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

¹ Wymiar godzin geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty; zajęcia są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.

³⁾ Dotyczy oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego; wymiar godzin zajęć sportowych określają przepisy wydane na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe.

¹⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.

²⁾ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 6

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA KLASY WSTĘPNEJ PRZYGOTOWUJĄCEJ UCZNIÓW DO KONTYNUOWANIA NAUKI W LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM DWUJĘZYCZNYM, ODDZIALE DWUJĘZYCZNYM W LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCYM, TECHNIKUM DWUJĘZYCZNYM LUB ODDZIALE DWUJĘZYCZNYM W TECHNIKUM

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie wstępnej
1.	Język polski	2
2.	Język obcy nowożytny będący drugim językiem nauczania	18
3.	Matematyka	2
4.	Wychowanie fizyczne	3
5.	Zajęcia z wychowawcą	1
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą		26
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		1
Ogółem		27
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ¹⁾		

Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych wynosi po 2 godziny na ucznia.

¹ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 7

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA BRANŻOWEJ SZKOŁY I STOPNIA, W TYM BRANŻOWEJ SZKOŁY I STOPNIA SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁĘCZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁĘCZNYM, PRZEZNACZONY DLA UCZNIÓW BĘDĄCYCH ABSOLWENTAMI DOTYCHCZASOWEGO GIMNAZJUM

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie			Razem w trzyletnim okresie nauczania
		I	II	III	
1.	Język polski	2	2	1	5
2.	Język obcy nowożytny	1	2	1	4
3.	Historia	1	1	-	2
4.	Wiedza o społeczeństwie	-	-	1	1
5.	Podstawy przedsiębiorczości		2	-	2
3.	Geografia	1	-	-	1
7.	Biologia	1	-	-	1
8.	Chemia	1	-	-	1
9.	Fizyka	1	-	-	1
10.	Matematyka	2	1	1	4
11.	Informatyka	1	-	-	1
12.	Wychowanie fizyczne	3	3	3	9
13.	Edukacja dla bezpieczeństwa	1	-	-	1
14.	Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne ¹⁾	12	18	20	50
15.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	1	3
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą²⁾		28	30	28	86

Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły	3	3
Ogółem	89	
Religia/etyka ³⁾		
Wychowanie do życia w rodzinie ⁴⁾		
Język mniejszości narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ⁵⁾		
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁶⁾		
Zajęcia sportowe ⁷⁾		
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁸⁾		
Język migowy ⁸⁾		
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁹⁾		
Doradztwo zawodowe	minimum 10 godzin w trzyletnim okresie nauczania	

1. Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- a) w oddziale specjalnym - po 10 godzin na oddział;
- b) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

2. Uczniowie będący młodocianymi pracownikami, skierowani przez szkołę do ośrodka kształcenia i doskonalenia zawodowego na turnus kształcenia teoretycznego w zakresie danego zawodu, odbywają kształcenie zawodowe teoretyczne przez okres 4 tygodni w każdej klasie, w wymiarze 34 godzin tygodniowo.

3. W przypadku uczniów będących młodocianymi pracownikami dyrektor szkoły ustala w każdej klasie liczbę dni w tygodniu przeznaczonych na praktyczną naukę zawodu organizowaną u pracodawców, z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

- ¹ Podziału godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne w danym zawodzie dokonuje dyrektor szkoły, z tym że wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe praktyczne nie może być niższy niż 60% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe; w przypadku uczniów będących młodocianymi pracownikami, dyrektor szkoły dokonuje podziału godzin w porozumieniu z pracodawcami, z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.
- ¹ Tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą dla uczniów poszczególnych klas nie dotyczy uczniów będących młodocianymi pracownikami, z zachowaniem wymiaru godzin poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą określonych dla trzyletniego okresu nauczania.
- ¹ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.
- ¹ Wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć wychowania do życia w rodzinie określają przepisy wydane na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.
- ¹ Wymiar godzin zajęć mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz własnej historii i kultury określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.
- ¹ Wymiar godzin geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty; zajęcia są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.
- ¹ Dotyczy oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego; wymiar godzin zajęć sportowych określają przepisy wydane na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe.
- ¹ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.
- ¹ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 8

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA BRANŻOWEJ SZKOŁY I STOPNIA, W TYM BRANŻOWEJ SZKOŁY I STOPNIA SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM, PRZEZNACZONY DLA UCZNIÓW BĘDĄCYCH ABSOLWENTAMI OŚMIOLETNIEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie			Razem w trzyletnim okresie nauczania
		I	II	III	
1.	Język polski	2	2	2	6
2.	Język obcy nowożytny	2	2	1	5
3.	Historia	1	1	1	3
4.	Wiedza o społeczeństwie	-	-	1	1
5.	Podstawy przedsiębiorczości	2	-	-	2
6.	Geografia ¹⁾				} 6
7.	Biologia ¹⁾				
8.	Chemia ¹⁾				
9.	Fizyka ¹⁾				
10.	Matematyka	2	2	1	5
11.	Informatyka	1	-	-	1
12.	Wychowanie fizyczne	3	3	3	9
13.	Edukacja dla bezpieczeństwa	1	-	-	1
14.	Kształcenie zawodowe teoretyczne i	12	18	20	50

	praktyczne ²⁾				
15.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	1	3
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą³⁾		29	31	32	92
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		3			3
Ogółem		95			
Religia/etyka ⁴⁾					
Wychowanie do życia w rodzinie ⁵⁾					
Język mniejszości narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ⁶⁾					
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁷⁾					
Zajęcia sportowe ⁸⁾					
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁹⁾					
Język migowy ⁹⁾					
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ¹⁰⁾					
Doradztwo zawodowe		minimum 10 godzin w trzyletnim okresie nauczania			

1. Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- 1) w oddziale specjalnym - po 10 godzin na oddział;
- 2) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

2. Uczniowie będący młodocianymi pracownikami, skierowani przez szkołę do ośrodka kształcenia i doskonalenia zawodowego na turnus kształcenia teoretycznego w zakresie danego zawodu, odbywają kształcenie zawodowe teoretyczne przez okres 4 tygodni w każdej klasie, w wymiarze 34 godzin tygodniowo.

3. W przypadku uczniów będących młodocianymi pracownikami dyrektor szkoły ustala w każdej klasie liczbę dni w tygodniu przeznaczonych na praktyczną naukę zawodu organizowaną u pracodawców, z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.

- ¹ Dyrektor szkoły ustala dwa przedmioty spośród przedmiotów: geografia, biologia, chemia i fizyka, które będą realizowane w klasach I-III w wymiarze 1 godziny tygodniowo w każdej klasie.
- ¹ Podziału godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne w danym zawodzie dokonuje dyrektor szkoły, z tym że wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe praktyczne nie może być niższy niż 60% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe; w przypadku uczniów będących młodocianymi pracownikami, dyrektor szkoły dokonuje podziału godzin w porozumieniu z pracodawcami, z uwzględnieniem przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy.
- ¹ Tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą dla uczniów poszczególnych klas nie dotyczy uczniów będących młodocianymi pracownikami, z zachowaniem wymiaru godzin poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą określonych dla trzyletniego okresu nauczania.
- ¹ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.
- ¹ Wymiar godzin przeznaczonych na realizację zajęć wychowania do życia w rodzinie określają przepisy wydane na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży.
- ¹ Wymiar godzin zajęć języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz własnej historii i kultury określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.
- ¹ Wymiar godzin geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty; zajęcia są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.
- ¹ Dotyczy oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego; wymiar godzin zajęć sportowych określają przepisy wydane na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe.
- ¹ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.
- ² Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 9

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY SPECJALNEJ PRZYSPOSABIAJĄCEJ DO PRACY DLA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W STOPNIU UMIARKOWANYM LUB ZNACZNYM ORAZ DLA UCZNIÓW Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI SPRZĘŻONYMI

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Tygodniowy wymiar godzin w klasie			Razem w trzyletnim okresie nauczania
		I	II	III	
1.	Funkcjonowanie osobiste i społeczne	6	6	5	17
2.	Zajęcia rozwijające komunikowanie się	2	2	2	6
3.	Zajęcia kształtujące kreatywność	4	4	4	12
4.	Przysposobienie do pracy	18	19	20	57
5.	Wychowanie fizyczne	3	3	3	9
Razem		33	34	34	101
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		3			3
Ogółem		104			
Zajęcia rewalidacyjne		10	10	10	30
Religia/etyka ¹⁾					

Dodatkowe zajęcia edukacyjne ²⁾				
Język migowy ¹⁾				
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ³⁾				

¹⁾ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

²⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.

³⁾ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 10

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA BRANŻOWEJ SZKOŁY II STOPNIA, W TYM BRANŻOWEJ SZKOŁY II STOPNIA SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM, KTÓRZY REALIZOWALI RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA BRANŻOWEJ SZKOŁY I STOPNIA PRZEZNACZONY DLA UCZNIÓW BĘDĄCYCH ABSOLWENTAMI DOTYCHCZASOWEGO GIMNAZJUM

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie		Razem w dwuletnim okresie nauczania
		I	II	
1.	Język polski	4	3	7
2.	Język obcy nowożytny	3	2	5
3.	Matematyka	3	3	6
4.	Informatyka	1	1	2
5.	Wychowanie fizyczne	3	3	6
6.	Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne ¹⁾	12	16	28
7.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	2
Razem na obowiązkowe zajęcia		27	29	56

edukacyjne i zajęcia z wychowawcą		
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły	3	3
Ogółem	59	
Religia/etyka ²		
Język mniejszości narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ³		
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁴		
Zajęcia sportowe ⁵		
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁶		
Język migowy ⁶		
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁷		

1. Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- 1) w oddziale specjalnym - po 8 godzin na oddział;
- 2) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

2. Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w klasie ustalonej przez dyrektora szkoły. Dyrektor szkoły może rozłożyć w czasie przebieg praktyk zawodowych.

¹ Podziału godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne w danym zawodzie dokonuje dyrektor szkoły, z tym że wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe praktyczne nie może być niższy niż 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe.

¹ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

¹ Wymiar godzin zajęć języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz własnej historii i kultury określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

¹ Wymiar godzin geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty; zajęcia są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.

¹ Dotyczy oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego; wymiar godzin zajęć sportowych określają przepisy wydane na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe.

¹ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.

¹ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 11

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA BRANŻOWEJ SZKOŁY II STOPNIA, W TYM BRANŻOWEJ SZKOŁY II STOPNIA SPECJALNEJ DLA UCZNIÓW W NORMIE INTELEKTUALNEJ: NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM, KTÓRZY REALIZOWALI RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA BRANŻOWEJ SZKOŁY I STOPNIA PRZEZNACZONY DLA UCZNIÓW BĘDĄCYCH ABSOLWENTAMI OŚMIOLETNIEJ SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą	Tygodniowy wymiar godzin w klasie		Razem w dwuletnim okresie nauczania
		I	II	
1.	Język polski	5	5	10
2.	Język obcy nowożytny	4	3	7
3.	Matematyka	5	4	9
4.	Informatyka	1	1	2
5.	Wiedza o społeczeństwie	1	-	1
6.	Wychowanie fizyczne	3	3	6
7.	Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne ¹⁾	12	16	28
8.	Zajęcia z wychowawcą	1	1	2
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia z wychowawcą		32	33	65
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		3		3
Ogółem		68		
Religia/etyka ²⁾				
Język mniejszości				

narodowej/język mniejszości etnicznej/język regionalny/własna historia i kultura ³⁾	
Geografia państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa ⁴⁾	
Zajęcia sportowe ⁵⁾	
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁶⁾	
Język migowy ⁶⁾	
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁷⁾	

1. Minimalny tygodniowy wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

- 1) w oddziale specjalnym - po 8 godzin na oddział;
- 2) w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym - po 2 godziny na ucznia.

2. Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach, w klasie ustalonej przez dyrektora szkoły. Dyrektor szkoły może rozłożyć w czasie przebieg praktyk zawodowych.

¹⁾ Podziału godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne w danym zawodzie dokonuje dyrektor szkoły, z tym że wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe praktyczne nie może być niższy niż 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe.

²⁾ Wymiar godzin zajęć religii lub etyki określają przepisy wydane na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy o systemie oświaty.

³⁾ Wymiar godzin zajęć języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz własnej historii i kultury określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty.

⁴⁾ Wymiar godzin geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, określają przepisy wydane na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy o systemie oświaty; zajęcia są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 rozporządzenia.

⁵⁾ Dotyczy oddziałów i szkół sportowych oraz oddziałów i szkół mistrzostwa sportowego; wymiar godzin zajęć sportowych określają przepisy wydane na podstawie art. 18 ust. 5 ustawy - Prawo oświatowe.

⁶⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.

⁷⁾ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

NIEPEŁNOSPRAWNYCH, NIEDOSTOSOWANYCH SPOŁECZNIE ORAZ ZAGROŻONYCH NIEDOSTOSOWANIEM SPOŁECZNYM¹⁾

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Tygodniowy wymiar godzin w klasie		Razem w dwuletnim okresie nauczania
		I	II	
1.	Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne ²⁾	25	25	50
2.	Wychowanie fizyczne	3	3	6
Razem		28	28	56
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ³⁾				
Język migowy ³⁾				
Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej ⁴⁾				

Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach.

¹⁾ Dotyczy szkoły policealnej o 2-letnim okresie nauczania. W przypadku rocznego, 1,5-rocznego lub 2,5-letniego okresu nauczania wymiar godzin określony w tabeli ulega odpowiedniemu zmniejszeniu lub zwiększeniu.

²⁾ Podziału godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i kształcenie zawodowe praktyczne w danym zawodzie dokonuje dyrektor szkoły, z tym że wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe praktyczne nie może być niższy niż 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe.

³⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne i zajęcia języka migowego są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 i 3 rozporządzenia.

⁴⁾ Zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej są realizowane zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 5 ustawy - Prawo oświatowe.

Załącznik nr 13

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA KLASY VII i VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ DLA DOROSŁYCH PROWADZĄCEJ ZAJĘCIA W FORMIE STACJONARNEJ

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Tygodniowy wymiar godzin w klasie	Razem
-----	--------------------------------	-----------------------------------	-------

		(w każdym semestrze)		w dwuletnim okresie nauczania
		VII	VIII	
1.	Język polski	5	5	10
2.	Język obcy nowożytny	3	3	6
3.	Historia	2	2	4
4.	Wiedza o społeczeństwie	1	1	2
5.	Geografia	1	1	2
6.	Biologia	1	1	2
7.	Chemia	2	1	3
8.	Fizyka	1	1	2
9.	Matematyka	4	4	8
10.	Informatyka	1	1	2
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne		21	20	41
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		2		2
Ogółem		43		
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ¹⁾				

¹⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.

Załącznik nr 14

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA KLASY VII i VIII SZKOŁY PODSTAWOWEJ DLA DOROSŁYCH PROWĄDZACEJ ZAJĘCIA W FORMIE ZAOCZNEJ

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Semestralny wymiar godzin w klasie	Razem w dwuletnim okresie nauczania

		VII		VIII		
		I semestr	II semestr	I semestr	II semestr	
1.	Język polski	45	45	45	45	180
2.	Język obcy nowożytny	27	27	27	27	108
3.	Historia	18	18	18	18	72
4.	Wiedza o społeczeństwie	9	9	9	9	36
5.	Geografia	9	9	9	9	36
6.	Biologia	9	9	9	9	36
7.	Chemia	9	9	9	9	36
8.	Fizyka	9	9	9	9	36
9.	Matematyka	36	36	36	36	144
10.	Informatyka	9	9	9	9	36
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne		360		360		720
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		36				36
Ogółem		756				
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ¹⁾						

¹⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO DLA DOROSŁYCH PROWADZĄCEGO ZAJĘCIA W FORMIE STACJONARNEJ

		Tygodniowy wymiar godzin w klasie (w każdym semestrze)	Razem w cztero-
--	--	--	-----------------

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	I	II	III	IV	letnim okresie nauczania
1.	Język polski	3	3	3	3	12
2.	Język obcy nowożytny	2	2	2	3	9
3.	Historia	1	2	2	1	6
4.	Wiedza o społeczeństwie	1	0,5	-	-	1,5
5.	Podstawy przedsiębiorczości	1	-	-	-	1
6.	Geografia	1	1	1	-	3
7.	Biologia	1	1	1	-	3
8.	Chemia	1	1	1		3
9.	Fizyka	1	1	1		3
10.	Matematyka	3	2,5	2	3	10,5
11.	Informatyka	1	1	-	-	2
Razem przedmioty w zakresie podstawowym		16	15	13	10	54
Przedmioty w zakresie rozszerzonym		1	2	3	4	10
Razem obowiązkowe zajęcia edukacyjne		17	17	16	14	64
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		2				2
Ogółem		66				
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ¹⁾						

1. Na przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem godzin określonym dla przedmiotów w zakresie podstawowym) wymienione w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w czteroletnim okresie nauczania, należy przeznaczyć:

1) w przypadku języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, historii muzyki, historii sztuki, języka łacińskiego i kultury antycznej oraz filozofii - po 6 godzin tygodniowo;

2) w przypadku języka obcego nowożytnego, historii, geografii, biologii, chemii, fizyki, matematyki oraz informatyki - po 4 godziny tygodniowo.

		Zakres podstawowy								
1.	Język polski	28	28	28	28	28	28	28	20	216
2.	Język obcy nowożytny	18	18	18	18	18	18	18	18	144
3.	Historia	14	14	16	16	16	16	16		108
4.	Wiedza o społeczeństwie	9	9	-	-	-	-	-	-	18
5.	Podstawy przedsiębiorczości	9	9	-	-	-	-	-	-	18
6.	Geografia	8	8	8	8	8	8	8		56
7.	Biologia	8	8	8	8	8	8	8		56
8.	Chemia	8	8	8	8	8	8	8		56
9.	Fizyka	8	8	8	8	8	8	8		56
10.	Matematyka	21	21	21	21	23	22	23	20	172
11.	Informatyka	9	9	-	-	-	-	-	-	18
Razem przedmioty w zakresie podstawowym		280		230		233		175		918
Przedmioty w zakresie rozszerzonym		16		54		56		54		180
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne		296		284		289		229		1098
Godziny do dyspozycji dyrektora szkoły		36								36
Ogółem		1134								
Dodatkowe zajęcia edukacyjne ¹⁾										

l. Na przedmioty w zakresie rozszerzonym (dodatkowo, poza wymiarem godzin określonym dla przedmiotów w zakresie podstawowym) wymienione w podstawie programowej kształcenia ogólnego, w czteroletnim okresie nauczania, należy przeznaczyć:

l) w przypadku języka polskiego, wiedzy o społeczeństwie, historii muzyki, historii sztuki, języka łacińskiego i kultury antycznej oraz filozofii - po 108 godzin;

?) w przypadku języka obcego nowożytnego, historii, geografii, biologii, chemii, fizyki, matematyki oraz informatyki - po 72 godziny.

2. Dyrektor liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej i opinii słuchaczy, uwzględniając zainteresowania słuchaczy oraz możliwości organizacyjne, kadrowe i finansowe liceum, ustala przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym, spośród których słuchacz wybiera 2 przedmioty.
3. Przedmioty w zakresie rozszerzonym mogą być realizowane w każdym semestrze.
4. Realizacja przedmiotów w zakresie rozszerzonym: historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia może rozpocząć się w klasie I, II lub III.
5. Dyrektor liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, na wniosek słuchaczy oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej), w którym wymiar godzin przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym jest niższy niż 180:
- 1) może zwiększyć liczbę godzin przeznaczonych na przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym albo
- 2) może przydzielić godziny na realizowanie przedmiotów uzupełniających, dla których nie została ustalona podstawa programowa, lecz program nauczania tych przedmiotów został włączony do szkolnego zestawu programów nauczania. Wymiar godzin w czteroletnim okresie nauczania dla przedmiotu uzupełniającego wynosi co najmniej 36 godzin. Przedmioty uzupełniające ustala dyrektor liceum ogólnokształcącego dla dorosłych po zasięgnięciu opinii słuchaczy danego oddziału (grupy oddziałowej, międzyoddziałowej lub międzyszkolnej).

¹ Dodatkowe zajęcia edukacyjne są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.

Załącznik nr 17

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY POLICEALNEJ DLA DOROSŁYCH PROWADZĄCEJ ZAJĘCIA W FORMIE STACJONARNEJ¹⁾

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Tygodniowy wymiar godzin w semestrze				Razem w dwuletnim okresie nauczania
		I	II	III	IV	
1.	Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne ²⁾	18		19		37
2.	Podstawy przedsiębiorczości ³⁾	1		-		1
Razem na obowiązkowe zajęcia edukacyjne		19		19		38

Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁴⁾			

Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach.

¹⁾ Dotyczy szkoły policealnej o 2-letnim okresie nauczania. W przypadku rocznego, 1,5-rocznego lub 2,5-letniego okresu nauczania, określony w tabeli wymiar godzin:

1) kształcenia zawodowego teoretycznego i praktycznego ulega odpowiedniemu zmniejszeniu lub zwiększeniu;

2) podstaw przedsiębiorczości nie ulega zmianie.

³⁾ Podziału godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i kształcenie zawodowe praktyczne w danym zawodzie dokonuje dyrektor szkoły, z tym że wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe praktyczne nie może być niższy niż 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe.

⁴⁾ Dotyczy słuchaczy, którzy na wcześniejszym etapie edukacyjnym nie realizowali tych zajęć.

⁵⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.

Załącznik nr 18

RAMOWY PLAN NAUCZANIA DLA SZKOŁY POLICEALNEJ DLA DOROSŁYCH PROWADZĄCEJ ZAJĘCIA W FORMIE ZAOCZNEJ¹⁾

Lp.	Obowiązkowe zajęcia edukacyjne	Semestralny wymiar godzin				Razem w dwuletnim okresie nauczania
		semestr I	semestr II	semestr III	semestr IV	
1.	Kształcenie zawodowe teoretyczne i praktyczne ²⁾	165	165	175	175	680
2.	Podstawy przedsiębiorczości ³⁾	10	10	-	-	20
Razem		175	175	175	175	700

Dodatkowe zajęcia edukacyjne ⁴⁾					
--	--	--	--	--	--

Praktyki zawodowe są realizowane w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach.

¹⁾ Dotyczy szkoły policealnej o 2-letnim okresie nauczania. W przypadku rocznego, 1,5-rocznego lub 2,5-letniego okresu nauczania, określony w tabeli wymiar godzin:

1) kształcenia zawodowego teoretycznego i praktycznego ulega odpowiedniemu zmniejszeniu lub zwiększeniu;

2) podstaw przedsiębiorczości nie ulega zmianie.

²⁾ Podziału godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe teoretyczne i kształcenie zawodowe praktyczne w danym zawodzie dokonuje dyrektor szkoły, z tym że wymiar godzin przeznaczonych na kształcenie zawodowe praktyczne nie może być niższy niż 50% godzin przewidzianych na kształcenie zawodowe.

³⁾ Dotyczy słuchaczy, którzy na wcześniejszym etapie edukacyjnym nie realizowali tych zajęć.

⁴⁾ Dodatkowe zajęcia edukacyjne są realizowane w przypadku przyznania przez organ prowadzący szkołę godzin na realizację tych zajęć, zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia.

KOMENTARZE

Informacja na temat rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół

Minister Anna Zalewska podpisała rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół.

Ponieważ rozporządzenie jest podpisywane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministrem Środowiska skierowane zostanie do właściwych ministrów.

Nowe ramowe plany nauczania zaczną obowiązywać, począwszy od roku szkolnego 2017/2018 w:

1. klasach I, IV i VII szkoły podstawowej (w następnych latach w kolejnych klasach szkoły podstawowej);
2. branżowej szkole I stopnia oraz szkole policealnej (począwszy od semestru I szkoły policealnej);
3. szkole specjalnej przysposabiającej do pracy.

W czteroletnim liceum ogólnokształcącym i w pięcioletnim technikum - od 1 września 2019 r., a w branżowej szkole II stopnia - od 1 września 2020 r.

Nowe ramowe plany nauczania określają tygodniową liczbę godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w poszczególnych klasach danego typu szkoły. Dyrektor szkoły, uwzględniając ramowy plan nauczania, opracuje tygodniowy (semestralny) rozkład zajęć.

Reforma edukacji to wprowadzenie do ośmioletniej szkoły podstawowej nowych obowiązkowych zajęć edukacyjnych: geografii, biologii, chemii i fizyki.

Będą one włączane stopniowo:
geografia i biologia - od klasy piątej,
chemia i fizyka - od klasy siódmej.
drugi język obcy nowożytny - także od klasy siódmej.

W szkole podstawowej będzie ponadto możliwość organizowania, zaczynając od klasy siódmej, oddziałów dwujęzycznych.

W szkole podstawowej zmienią się również nazwy niektórych obowiązkowych zajęć edukacyjnych: **zamiast zajęć komputerowych - informatyka, zamiast zajęć technicznych - technika, a w miejsce historii i społeczeństwa - odrębne zajęcia z historii i z wiedzy o społeczeństwie.**

Ramowy plan nauczania w szkołach zawodowych

W miejsce trzyletnich zasadniczych szkół zawodowych powstaną trzyletnie branżowe szkoły I stopnia (rok szkolny: 2017/2018, 2018/2019 oraz 2019/2020) dla absolwentów gimnazjum, a w kolejnych latach szkolnych dla absolwentów ośmioletnich szkół podstawowych - stąd dwie wersje ramowych planów nauczania.

Ze względu na to, że w pierwszych latach funkcjonowania branżowej szkoły II stopnia będą do niej przyjmowani absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy ukończyli gimnazjum, a od roku szkolnego 2022/2023 absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy ukończyli ośmioletnią szkołę podstawową - w załącznikach do rozporządzenia określono odrębne ramowe plany nauczania dla tego typu szkoły.

Trzyletnia branżowa szkoła I stopnia będzie funkcjonowała od 1 września 2017 r. dla absolwentów gimnazjum, natomiast od 2019 roku dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

Godziny do dyspozycji dyrektora

W rozporządzeniu wskazano, że godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, mogą być przeznaczone na zajęcia rozwijające zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności zajęcia związane z kształtowaniem aktywności i kreatywności uczniów, a w przypadku: szkół prowadzących kształcenie zawodowe - również na zajęcia związane z kształtowaniem kompetencji zawodowych; liceum ogólnokształcącego dla dorosłych - również na realizację przedmiotów w zakresie rozszerzonym.

Dookreślono, że organ prowadzący szkołę, na wniosek dyrektora szkoły, może przyznać nie więcej niż 3 godziny tygodniowo dla każdego oddziału (grupy międzyoddziałowej lub grupy międzyklasowej) w danym roku szkolnym. W przypadku szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich - od 6 do 12 godzin. Będzie to możliwe nie tylko - jak dotychczas - na okresowe lub roczne zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, realizację dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz realizację zajęć z języka migowego, ale również na realizację zajęć z geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa.

Klasy wstępne w dwujęzycznych liceach i technikach

W liceach ogólnokształcących dwujęzycznych, liceach ogólnokształcących z oddziałami dwujęzycznymi, technikach dwujęzycznych i technikach z oddziałami dwujęzycznymi, za zgodą organu prowadzącego, będzie mogło być prowadzone kształcenie w klasie wstępnej o rocznym okresie nauczania. To spełnienie postulatów, szczególnie liceów ogólnokształcących z oddziałami dwujęzycznymi, w których drugim językiem nauczania jest tzw. język „niszowy” - język rzadziej wybierany i mniej „dostępny” niż język angielski.

Pozostałe kwestie

W rozporządzeniu zapisano, że każdy ramowy plan nauczania obejmuje również zajęcia z religii, etyki, wychowania do życia w rodzinie, zajęcia języka mniejszości narodowej, języka mniejszości etnicznej, języka regionalnego oraz naukę własnej historii i kultury, zajęcia sportowe w oddziałach i szkołach sportowych oraz oddziałach i szkołach mistrzostwa sportowego, dodatkowe zajęcia edukacyjne (o których mowa w art. 109 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe), zajęcia języka migowego. Dotyczy to także nauki geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa - w przypadku realizacji powyższych zajęć (nie są to bowiem zajęcia obowiązkowe, natomiast realizowane są zgodnie z przywołanymi w rozporządzeniu przepisami).

Ramowy plan nauczania obejmuje również zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej realizowane w szkole.

W rozporządzeniu zachowano ogólny wymiar godzin przeznaczonych na obowiązkowe zajęcia edukacyjne we wszystkich typach szkół. Przyjęto zasadę, że dotychczasowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w klasie I i II gimnazjum (59 godzin) przechodzi do ogólnego wymiaru godzin ośmioletniej szkoły podstawowej, a wymiar tych godzin w klasie III gimnazjum (31 godzin) przechodzi do wymiaru godzin liceum ogólnokształcącego i technikum.

Ramowe plany nauczania zawierają również godziny na realizację zajęć edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII szkoły podstawowej w wymiarze po 10 godzin minimum w każdej klasie oraz w liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole I stopnia (odpowiednio minimum 10 godzin w całym okresie nauczania). Zajęcia te mają szczególne znaczenie w obecnej dobie wyzwań edukacyjnych i zawodowych stojących przed młodym człowiekiem.

W roku szkolnym 2017/2018 zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego będą realizowane na podstawie programu nauczania (przygotowanego przez nauczyciela prowadzącego te zajęcia) dopuszczonego do użytku przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej. Program musi zawierać informacje o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy, a także predyspozycjami zawodowymi.

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego realizowanego w kolejnych latach zostaną określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej.

W związku z okresem przejściowym (lata szkolne 2017/2018 - 2019/2020), kiedy będą funkcjonować klasy VII i VIII szkoły podstawowej, wskazano dla tych klas wymiar godzin do dyspozycji dyrektora („przeniesiony” z gimnazjum) - w wymiarze 1 godziny tygodniowo w dwuletnim okresie nauczania.

W rozporządzeniu określenie „upośledzenie umysłowe” zastąpiono określeniem „niepełnosprawność intelektualna”, co jest zgodne z terminologią przyjętą w ustawie - Prawo oświatowe.

W ramowym planie nauczania dla szkoły podstawowej specjalnej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, w klasach I-III wskazano nowe nazwy obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Dotychczasowe zajęcia „funkcjonowanie w środowisku”, „muzyka z rytmiką”, „plastyka” i „technika” zastąpiono zajęciami „funkcjonowanie osobiste i społeczne”, „zajęciami rozwijającymi kreatywność” i „zajęciami rozwijającymi komunikowanie się”. Z kolei w ramowym planie nauczania dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi wprowadzono nowy rodzaj zajęć „zajęcia rozwijające komunikowanie się”.

W przepisach zachowano dotychczasowe rozwiązania umożliwiające przedłużanie oraz skracanie okresu nauki uczniom, odpowiednio: niepełnosprawnym, niedostosowanym społecznie i zagrożonym niedostosowaniem społecznym w nowych typach szkół.

Mając na uwadze przepisy przejściowe zawarte w art. 291 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe, w rozporządzeniu wskazano równocześnie lata szkolne (klasy), w których rozpoczyna się stosowanie poszczególnych załączników. I tak:
załączniki nr 1-3 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018 w klasach I, IV i VII szkoły podstawowej, a w latach następnych również w kolejnych klasach szkoły podstawowej;
załączniki nr 7, 9, 13 i 14 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018;
załączniki nr 12, 17 i 18 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018 w semestrach I szkoły policealnej, a w latach następnych również w kolejnych semestrach szkoły policealnej;
załączniki nr 4-6, 8, 15 i 16 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2019/2020;
załącznik nr 10 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2020/2021;
załącznik nr 11 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2022/2023.

(Komentarz z dnia 17 marca 2017 r.)

Departament Informacji i Promocji
Ministerstwa Edukacji Narodowej

UZASADNIENIE

Projekt rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół stanowi wykonanie upoważnienia zawartego w art. 47 ust. 1 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, zwanej dalej „ustawą”.

Zasadniczą zmianą w stosunku do dotychczas obowiązujących ramowych planów nauczania w szkołach publicznych jest konstrukcja tych planów. Dotychczasowe ramowe plany nauczania określały minimalny wymiar godzin na danym etapie edukacyjnym przeznaczonych na realizację poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych oraz zajęć z wychowawcą. Ten minimalny wymiar godzin obliczony był na 32-tygodniowy rok nauki w szkole podstawowej, gimnazjum, zasadniczej szkole zawodowej, szkole policealnej oraz trzyletniej szkole specjalnej przysposabiającej do pracy oraz na 30-tygodniowy rok nauki w liceum ogólnokształcącym i technikum. Dyrektor każdego typu szkoły miał możliwość swobodnego tworzenia szkolnego planu nauczania dla kierowanej przez siebie szkoły, zachowując ogólną tygodniową liczbę godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych dla poszczególnych klas określoną w poszczególnych ramowych planach nauczania. Przedmioty o niewielkim tygodniowym wymiarze godzin umieszczane były w szkołach tego samego typu w różnych klasach. Powodowało to, że uczeń zmieniający szkołę tego samego typu musiał często uzupełniać swoje wiadomości i umiejętności, gdyż w szkole, w której był dotychczas np. plastyka albo muzyka miała być realizowana w klasie wyższej, a w szkole, do której przechodził dany przedmiot został już zrealizowany.

Proponowane ramowe plany nauczania określają tygodniową (semestralną) liczbę godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w poszczególnych klasach danego typu szkoły. Tak skonstruowane ramowe plany nauczania nie wymagają od dyrektorów szkół określania szkolnych planów nauczania. Na podstawie ramowego planu nauczania dyrektor opracuje tygodniowy (semestralny) rozkład zajęć. Ponadto uczniowie zmieniający szkołę danego typu unikną konieczności ewentualnego uzupełniania wiedzy i umiejętności z niektórych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, gdyż w każdym typie szkoły obowiązywać będzie taka sama tygodniowa liczba godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych w każdej klasie.

Reforma strukturalna systemu edukacji powoduje konieczność wprowadzenia do ośmioletniej szkoły podstawowej nowych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, a mianowicie: geografii, biologii, chemii i fizyki. Te nowe zajęcia będą wprowadzane stopniowo: geografia i biologia - poczynając od klasy piątej, a chemia i fizyka - poczynając od klasy siódmej. Również od klasy siódmej uczniowie będą mieli naukę drugiego języka obcego nowożytnego. W szkole podstawowej będzie ponadto możliwość organizowania, poczynając od klasy siódmej, oddziałów dwujęzycznych. W szkole podstawowej zmienią się również nazwy niektórych obowiązkowych zajęć edukacyjnych: zamiast zajęć komputerowych - informatyka, zamiast zajęć technicznych - technika, a w miejsce historii i społeczeństwa - odrębne zajęcia z historii i z wiedzy o społeczeństwie.

W miejsce trzyletnich zasadniczych szkół zawodowych powstaną trzyletnie branżowe szkoły I stopnia - w latach 2017/2018, 2018/2019 i 2019/2020 dla absolwentów gimnazjum, od roku 2019/2020 i w kolejnych latach szkolnych dla absolwentów ośmioletnich szkół podstawowych - stąd dwie wersje ramowych planów nauczania ([załączniki nr 7 i 8](#)).

Wprowadzenie ramowego planu nauczania dla branżowej szkoły I stopnia, branżowej szkoły II stopnia oraz pięcioletniego technikum jest konieczne ze względu na wprowadzenie tych typów szkół do ustawy - Prawo oświatowe.

Trzyletnia branżowa szkoła I stopnia rozpocznie funkcjonowanie od 1 września 2017 r. dla absolwentów gimnazjum, natomiast od 1 września 2019 r. - również dla absolwentów ośmioletniej szkoły podstawowej.

W konsekwencji, dwuletnia branżowa szkoła II stopnia rozpocznie funkcjonowanie od roku szkolnego 2020/2021, kiedy pierwsi uczniowie ukończą branżową szkołę I stopnia (do branżowej szkoły II stopnia będą przyjmowani absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy kształcili się w zawodzie, w którym wyodrębniono kwalifikację wspólną dla zawodu nauczanego w danej branżowej szkole II stopnia). Ze względu na to, że w pierwszych latach funkcjonowania branżowej szkoły II stopnia będą do niej przyjmowani absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy ukończyli gimnazjum, a od roku szkolnego 2022/2023 - absolwenci branżowej szkoły I stopnia, którzy ukończyli ośmioletnią szkołę podstawową, w [załącznikach](#) do rozporządzenia określono odrębne ramowe plany nauczania dla tego typu szkoły - odpowiednio w [załączniku nr 10](#) oraz w [załączniku nr 11](#).

Nowe ramowe plany nauczania zaczną obowiązywać w branżowej szkole I stopnia oraz w szkole policealnej (począwszy od semestru I szkoły policealnej) - od 1 września 2017 r., w pięcioletnim technikum - od 1 września 2019 r., natomiast w branżowej szkole II stopnia - od 1 września 2020 r.

Ramowy plan nauczania dla branżowej szkoły I stopnia określa tygodniowy wymiar godzin w każdej klasie przeznaczonych na realizację poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w tym na realizację kształcenia zawodowego teoretycznego i praktycznego, i zajęć z wychowawcą. Tygodniowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą dla uczniów poszczególnych klas nie dotyczy uczniów będących młodocianymi pracownikami, z zachowaniem wymiaru godzin poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych określonych w trzyletnim okresie nauczania tzn. dyrektor szkoły ustala w każdej klasie liczbę dni w tygodniu przeznaczonych na praktyczną naukę zawodu organizowaną u pracodawców oraz ustala wymiar poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych realizowanych odpowiednio w klasach I-III, zapewniając jednocześnie realizację tych zajęć w wymiarze określonym dla trzyletniego okresu nauczania.

W branżowej szkole I stopnia na kształcenie zawodowe przeznaczona jest 50 godzin w trzyletnim okresie nauczania, przy czym dyrektor branżowej szkoły I stopnia ustalając rozkład zajęć będzie musiał określić wymiar godzin przeznaczonych na realizację kształcenia zawodowego praktycznego, nie mniejszy niż 60 % godzin określonych na realizację kształcenia zawodowego.

Uczniowie będący młodocianymi pracownikami mogą być kierowani przez szkołę do ośrodka doskazywania i doskazywania zawodowego na turnus doskazywania teoretycznego w zakresie danego zawodu, w którym odbywają kształcenie zawodowe teoretyczne przez okres 4 tygodni w każdej klasie, w wymiarze 34 godzin tygodniowo. Zgodnie z § 16 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 stycznia 2012 r. w sprawie kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych młodociani pracownicy są przyjmowani na turnusy doskazywania teoretycznego młodocianych pracowników na podstawie skierowania wydanego przez szkołę - w przypadku gdy szkoła nie ma możliwości zrealizowania kształcenia zawodowego teoretycznego.

Ponadto w ramowym planie nauczania dla branżowej szkoły I stopnia został określony minimalny wymiar godzin zajęć z zakresu doradztwa zawodowego (minimum 10 godzin w trzyletnim okresie nauczania). W roku szkolnym 2017/2018 zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego są realizowane na podstawie programu przygotowanego przez nauczyciela realizującego te zajęcia i dopuszczonego do użytku przez dyrektora szkoły, po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej, który zawiera treści dotyczące informacji o zawodach, kwalifikacjach i stanowiskach pracy oraz możliwościach uzyskania kwalifikacji zgodnych z potrzebami rynku pracy i predyspozycjami zawodowymi (art. 292 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe).

Treści programowe z zakresu doradztwa zawodowego realizowanego w kolejnych latach zostaną określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej wydanym na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 4 ustawy - Prawo oświatowe.

Ramowy plan nauczania dla branżowej szkoły II stopnia określa tygodniowy wymiar godzin w każdej klasie przeznaczonych na realizację poszczególnych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, w tym na realizację kształcenia zawodowego teoretycznego i praktycznego, i zajęć z wychowawcą.

Dyrektor branżowej szkoły II stopnia będzie ustalał klasę, w której realizowane będą praktyki zawodowe w wymiarze określonym w podstawie programowej kształcenia w zawodach, przy czym będzie mógł rozłożyć przebieg praktyk zawodowych w czasie.

Dotychczasowe oddziały przysposabiające do pracy organizowane w gimnazjach zostaną zastąpione oddziałami przysposabiającymi do pracy organizowanymi w klasach VII i VIII ośmioletniej szkoły podstawowej.

Proponowane są również zmiany nazw obowiązkowych zajęć edukacyjnych w ośmioletniej szkole podstawowej specjalnej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz trzyletniej szkole specjalnej przysposabiającej do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Ponadto, w stosunku do obecnie obowiązujących przepisów, w projekcie proponuje się zmiany będące konsekwencją zmian wprowadzonych przepisami ustawy - Prawo oświatowe oraz zmiany o charakterze porządkującym:

l) funkcjonujące dotychczas określenie „upośledzenie umysłowe” zastąpiono określeniem „niepełnosprawność intelektualna”

W projekcie rozporządzenia oraz w załącznikach zamiast określenia „upośledzenie umysłowe w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym” użyto mniej stygmatyzującego określenia „niepełnosprawność intelektualna w stopniu odpowiednio lekkim, umiarkowanym lub znacznym”, zgodnie z terminologią przyjętą w ustawie - Prawo oświatowe.

!) zmiany nazw obowiązkowych zajęć edukacyjnych (załączniki nr 2 i nr 9 do rozporządzenia)

W załącznikach nr 2 i 9 zmienione zostały, w stosunku do przepisów rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów

nauczania w szkołach publicznych, nazwy obowiązkowych zajęć edukacyjnych.

W załączniku nr 2 (ramowy plan nauczania dla szkoły podstawowej specjalnej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym), w klasach I-III wskazano nazwy obowiązkowych zajęć edukacyjnych. W dotychczasowych przepisach nie wskazywano nazw zajęć dla I etapu edukacyjnego, a przepisy określały jedynie minimalny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych. Wprowadzenie powyższej zmiany pozwoli na wyeliminowanie wątpliwości zgłaszanych przez dyrektorów szkół, co do właściwego stosowania określenia dotyczącego nazwy obowiązkowych zajęć edukacyjnych w klasach I-III ww. szkoły podstawowej specjalnej.

Dotychczasowe zajęcia „funkcjonowanie w środowisku” zastąpiono zajęciami „funkcjonowanie osobiste i społeczne”, „zajęciami rozwijającymi kreatywność” i „zajęciami rozwijającymi komunikowanie się”. Dotychczasowe obowiązkowe zajęcia edukacyjne „muzyka z rytmiką”, „plastyka” i „technika” włączono natomiast do grupy zajęć o nowej nazwie „zajęcia rozwijające kreatywność”. Powyższe zmiany są konsekwencją zmian wprowadzonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla ww. grupy uczniów.

W załączniku nr 9 (ramowy plan nauczania dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi), wprowadzono nowy rodzaj zajęć „zajęcia rozwijające komunikowanie się”.

Powyższa zmiana jest konsekwencją zmiany wprowadzonej w podstawie programowej kształcenia ogólnego, która umożliwi uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz uczniom z niepełnosprawnościami sprzężonymi, rozwijanie i poszerzanie kompetencji społecznych i komunikacyjnych niezbędnych w życiu dorosłym.

h) możliwość przedłużenia oraz skrócenia okresu nauki wynikająca ze zmiany struktury szkół nowego typu i okresu kształcenia w tych szkołach (§ 5 i § 6 projektu rozporządzenia)

W projektowanych przepisach zachowano dotychczasowe rozwiązania umożliwiające przedłużanie oraz skracanie okresu nauki uczniom, odpowiednio: niepełnosprawnym, niedostosowanym społecznie i zagrożonym niedostosowaniem społecznym w nowych typach szkół.

W związku ze zmianą struktury szkół, w tym wydłużeniem czasu kształcenia w nowych typach szkół (ośmioletniej szkole podstawowej, czteroletnim liceum ogólnokształcącym i pięcioletnim technikum), wprowadzeniem nowej dwuletniej branżowej szkoły II stopnia, oraz zachowaniem długości kształcenia w trzyletniej branżowej szkole I stopnia, trzyletniej szkole specjalnej przysposabiającej do pracy i w szkole policealnej, uczeń niepełnosprawny posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym specjalistycznej, oraz uczeń szkoły w zakładzie poprawczym i schronisku dla nieletnich - będzie miał możliwość przedłużenia okresu nauki w ww. szkołach nowego typu:

1) w szkole podstawowej: o 1 rok na I etapie edukacyjnym i o 2 lata na II etapie edukacyjnym;

2) w szkole ponadpodstawowej: o 1 rok.

Decyzje dotyczące przedłużenia okresu nauki uczniowi niepełnosprawnemu oraz uczniowi szkoły w zakładzie poprawczym i schronisku dla nieletnich, będą podejmowane:

1) w przypadku szkoły podstawowej:

a) na I etapie edukacyjnym - nie później niż do końca roku szkolnego w klasie III;

b) na II etapie edukacyjnym - nie później niż do końca roku szkolnego w klasie VIII;

2) w przypadku szkoły ponadpodstawowej - nie później niż do końca roku szkolnego w ostatnim roku nauki.

Zastosowanie powyższego rozwiązania uwzględni długość etapu kształcenia w szkołach nowego typu. Przedłużenie okresu nauki uczniowi niepełnosprawnemu stanowi jedną z form indywidualizacji procesu kształcenia tego ucznia, obok m. in. możliwości odroczenia do 9. roku życia realizacji obowiązku szkolnego, czyli o rok lub dwa lata dłużej w stosunku do ich rówieśników, dostosowania wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych w szkole programów nauczania do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia niepełnosprawnego, zapewnienia zajęć rewalidacyjnych i form pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiednio do rozpoznanych potrzeb w tym zakresie.

Dla uczniów niedostosowanych społecznie lub zagrożonych niedostosowaniem społecznym uczęszczających do branżowych szkół I stopnia zorganizowanych w

młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, zakładach poprawczych lub schroniskach dla nieletnich pozostawiono dotychczasową możliwość skrócenia okresu nauki do dwóch lat.

l) przeznaczenie godzin do dyspozycji dyrektora szkoły oraz godziny przyznane przez organ prowadzący (§ 2 ust. 1 pkt 2 i § 3 projektu rozporządzenia)

W projekcie wskazano, że godziny do dyspozycji dyrektora szkoły, mogą być przeznaczone na zajęcia uwzględniające potrzeby, zainteresowania i uzdolnienia uczniów, w szczególności zajęcia związane z kształtowaniem aktywności i kreatywności uczniów i zajęcia z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a w przypadku: szkół prowadzących kształcenie zawodowe - również na zajęcia związane z kształtowaniem kompetencji zawodowych, liceum ogólnokształcącego dla dorosłych - również na realizację przedmiotów w zakresie rozszerzonym.

Dookreślono również, iż organ prowadzący szkołę, na wniosek dyrektora szkoły, może przyznać nie więcej niż 3 godziny tygodniowo dla każdego oddziału (grupy międzyoddziałowej lub grupy międzyklasowej) w danym roku szkolnym, a w przypadku szkół w zakładach poprawczych i schroniskach dla nieletnich - od 6 do 12 godzin, nie tylko - jak dotychczas - na okresowe lub roczne zwiększenie liczby godzin wybranych obowiązkowych zajęć edukacyjnych, realizację dodatkowych zajęć edukacyjnych oraz realizację zajęć z języka migowego, ale również na realizację zajęć z geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Powyższe zajęcia z geografii państwa mogą być również realizowane z godzin do dyspozycji dyrektora (w ramach zajęć uwzględniających potrzeby ucznia).

Proponowane rozwiązanie ma na celu skorelowanie przedmiotowego projektu rozporządzenia z przepisami regulującymi organizowanie zajęć z geografii państwa, z którego obszarem kulturowym utożsamia się mniejszość narodowa, wynikającymi z rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Jest również odpowiedzią na wcześniejsze postulaty środowisk mniejszości narodowych.

i) liczba godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych

W liceach ogólnokształcących i technikach (III etap kształcenia) zostanie zwiększony tygodniowy wymiar godzin historii (z 2 do 8) oraz geografii, biologii, chemii i fizyki (z 1 do 4) realizowanych w zakresie podstawowym. W związku z tym uczniowie nie będą mieli obowiązku realizowania jednego z dotychczasowych przedmiotów uzupełniających (przyroda lub historia i społeczeństwo) realizowanych w wymiarze 4 godzin tygodniowo. Godziny przeznaczone na zwiększenie powyższego tygodniowego wymiaru godzin - dla wszystkich uczniów - będą przeniesione z części obecnego wymiaru godzin przeznaczonych na realizowanie przedmiotów w zakresie rozszerzonym - tylko dla grupy uczniów. W liceum ogólnokształcącym dla młodzieży uczniowie będą mogli wybrać od 2 do 3 przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym. W technikum i w liceum ogólnokształcącym dla dorosłych uczniowie i słuchacze wybierając będą 2 przedmioty realizowane w zakresie rozszerzonym. Nie ulega zmianie wymiar godzin (8 godzin) przeznaczonych na realizację w zakresie rozszerzonym następujących przedmiotów: język polski, historia muzyki, historia sztuki, język łaciński i kultura antyczna oraz filozofia. Natomiast geografia, biologia, chemia i fizyka, w związku ze zwiększonym wymiarem godzin przeznaczonych na zakres podstawowy, zostaną włączone do grupy przedmiotów realizowanych w zakresie rozszerzonym w wymiarze 6 godzin (język obcy nowożytny, historia, wiedza o społeczeństwie, matematyka oraz informatyka).

Dyrektor liceum ogólnokształcącego i technikum będzie ustalał dwa przedmioty spośród przedmiotów: filozofia, plastyka i muzyka, które będą realizowane obowiązkowo przez uczniów w klasie I. Wprowadzenie takiej możliwości to odpowiedź na postulaty środowisk artystycznych.

W liceach ogólnokształcących dwujęzycznych, liceach ogólnokształcących z oddziałami dwujęzycznymi, technikach dwujęzycznych i technikach z oddziałami dwujęzycznymi, za zgodą organu prowadzącego, będzie mogło być prowadzone kształcenie w klasie wstępnej o rocznym okresie nauczania. Jest to spełnienie postulatów, zwłaszcza liceów ogólnokształcących z oddziałami dwujęzycznymi, w których drugim językiem nauczania jest tzw. język „niszowy” - język rzadziej wybierany i mniej „dostępny” niż język angielski (załącznik nr 6).

W projekcie rozporządzenia zachowano dotychczasowe regulacje dotyczące m. in. minimalnego wymiaru godzin zajęć rewalidacyjnych dla uczniów niepełnosprawnych.

Nie ulegną zmianom zasady podziału na grupy na niektórych przedmiotach realizowanych w klasach IV-VIII szkoły podstawowej, branżowej szkole I i II stopnia, liceum ogólnokształcącym i technikum (§ 7 projektu rozporządzenia). Dodatkowo przewiduje się, po uzyskaniu zgody organu prowadzącego szkołę, możliwość podziału na grupy liczącej mniej niż 26 uczniów na zajęciach wychowania fizycznego.

Generalnie, z niewielkimi wyjątkami, zachowany będzie ogólny wymiar godzin przeznaczonych na obowiązkowe zajęcia edukacyjne we wszystkich typach szkół. Przyjęto zasadę, że dotychczasowy wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w klasie I i II gimnazjum (59 godzin) przechodzi do ogólnego wymiaru godzin ośmioletniej szkoły podstawowej, a wymiar tych godzin w klasie III gimnazjum (31 godzin) przechodzi do wymiaru godzin liceum ogólnokształcącego i technikum. Tak więc, projektowany ogólny wymiar godzin obowiązkowych zajęć edukacyjnych w poszczególnych typach szkół będzie następujący:

- ośmioletnia szkoła podstawowa - 140 godzin (79 godzin z sześcioletniej szkoły podstawowej + 59 godzin z klas I i II gimnazjum = 138 godzin), czyli o 2 godziny więcej;
- branżowa szkoła I stopnia dla absolwentów gimnazjum - 89 godzin (86 godzin z zasadniczej szkoły zawodowej), czyli o 3 godziny więcej;
- czteroletnie liceum ogólnokształcące dla młodzieży - 121 godzin (91 godzin z trzyletniego liceum ogólnokształcącego + 31 godzin z klasy III gimnazjum = 122 godziny);
- pięcioletnie technikum - 171 godzin (133 godziny z czteroletniego technikum + 31 godzin z klasy III gimnazjum = 164 godziny), czyli o 7 godzin więcej;
- ośmioletnia szkoła podstawowa specjalna dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym - 192 godziny (132 godziny z sześcioletniej szkoły podstawowej specjalnej + 56 godzin z gimnazjum specjalnego = 188 godzin), czyli o 4 godziny więcej; ale zostaje 29 godzin z klasy III gimnazjum specjalnego, co oznacza łącznie 25 godzin mniej;
- trzyletnia szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z niepełnosprawnościami sprzężonymi - 104 godziny (101 godzin z dotychczasowej trzyletniej szkoły specjalnej), czyli o 3 godziny więcej;
- szkoła policealna dla młodzieży - 56 godzin (56 godzin z dotychczasowej szkoły policealnej);
- szkoła branżowa II stopnia dla absolwentów szkoły branżowej I stopnia po gimnazjum - 59 godzin (nowy typ szkoły), czyli 59 godzin więcej;
- oddziały przysposabiające do pracy organizowane w klasie VII i VIII szkoły podstawowej - 61 godzin (90 godzin z oddziałów przysposabiających do prac organizowanych w gimnazjum), czyli o 29 godzin mniej;
- klasa wstępna przygotowująca uczniów do nauki w oddziałach dwujęzycznych w liceum ogólnokształcącym lub technikum - 27 godzin (nowy typ klasy tworzony za zgodą organu prowadzącego);
- szkoła podstawowa dla dorosłych (klasy VII i VIII):
  - 1) forma stacjonarna - 43 godziny (17 godzin z klasy VI szkoły podstawowej dla dorosłych + 32 godziny z semestrów I - IV gimnazjum dla dorosłych = 49 godzin), czyli o 6 godzin mniej;
  - 2) forma zaoczna - 756 godzin (306 godzin z klasy VI szkoły podstawowej dla dorosłych + 576 z semestrów I - IV gimnazjum dla dorosłych = 882 godziny), czyli o 126 godzin mniej;
- czteroletnie liceum ogólnokształcące dla dorosłych:
  - 1) forma stacjonarna - 66 godzin (47 godzin z trzyletniego liceum + 16 godzin z klasy III gimnazjum = 63 godziny), czyli o 3 godziny więcej;
  - 2) forma zaoczna - 1134 godzin (846 godzin z trzyletniego liceum ogólnokształcącego + 288 godzin z klasy III gimnazjum = 1134);
- szkoła policealna dla dorosłych - zarówno w formie stacjonarnej jak i zaocznej - liczba godzin bez zmian.

Ramowe plany nauczania zawierają również godziny na realizację zajęć edukacyjnych z zakresu doradztwa zawodowego w klasach VII i VIII szkoły podstawowej w wymiarze po 10 godzin minimum w każdej klasie oraz w liceum ogólnokształcącym, technikum, branżowej szkole I stopnia (odpowiednio minimum 10 godzin w całym okresie nauczania). Zajęcia te mają szczególne znaczenie w obecnej dobie wyzwań edukacyjnych i zawodowych stojących przed młodym człowiekiem.

Mając na uwadze przepisy przejściowe zawarte w art. 291 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo oświatowe, w § 8 projektu rozporządzenia wskazano równocześnie lata szkolne (klasy), w których rozpoczyna się stosowanie poszczególnych załączników. I tak:
załączniki nr 1-3 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018 w klasach I, IV i VII szkoły podstawowej, a w latach następnych również w kolejnych klasach szkoły podstawowej;
załączniki nr 7, 9, 13 i 14 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018;
załączniki nr 12, 17 i 18 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2017/2018 w semestrach I szkoły policealnej, a w latach następnych również w kolejnych semestrach szkoły policealnej;
załączniki nr 4-6, 8, 15 i 16 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2019/2020;
załącznik nr 10 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2020/2021;
załącznik nr 11 stosuje się począwszy od roku szkolnego 2022/2023.

Rozporządzenie wejdzie w życie 1 września 2017 r.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. poz. 1414, z późn. zm.) projekt rozporządzenia zostanie udostępniony w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Rządowego Centrum Legislacji.

Rozporządzenie nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega notyfikacji.

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Komentarz

Ramowe plany nauczania w szkołach publicznych zostały zawarte w osiemnastu załącznikach do rozporządzenia, stanowiącego akt wykonawczy do ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe.

Zasadniczej zmianie uległa konstrukcja planów, gdyż dotychczasowe „ramówki” określały minimalną liczbę godzin do zrealizowania na danym etapie edukacyjnym z danego przedmiotu oraz liczbę godzin zajęć z wychowawcą. Wymiar godzin ustalony był w przeliczeniu na 32-tygodniowy rok nauki. Nowe przepisy wprowadzają tygodniową (semestralną) liczbę godzin zajęć edukacyjnych i zajęć z wychowawcą w poszczególnych klasach danego typu szkoły, które będą stanowiły podstawę do opracowania przez dyrektora szkoły tygodniowego (semestralnego) planu pracy.